

สถาบันวิจัยประชากร
และสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล

ประชากร และการพัฒนา

POPULATION AND DEVELOPMENT NEWSLETTER ISSN : 0125-5754
Website: www.ipsr.mahidol.ac.th/newsletter/

บำรุงบิตามารตา
นี้เป็นมงคลอันอุดม

หน้า 6-7

ดัชนีการพัฒนามนุษย์ ปี 2556 กับความรุ่งโรจน์ของ (โลก) ทางใต้

เฉลิมพล แจ่มจันทร์
chalermopol.cha@mahidol.ac.th

14 มีนาคม ที่ผ่านมามี เมืองเม็กซิโกซิตี โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติหรือ UNDP (United Nations Development Programme) ได้เปิดตัวรายงานการพัฒนามนุษย์ฉบับล่าสุดปี 2556 ในชื่อเรื่อง Human Development Report 2013 เช่นเดียวกับรายงานฉบับปีก่อนๆ ที่มักนำเสนอภายใต้หัวเรื่องเฉพาะที่เป็นประเด็นสำคัญและมีนัยเกี่ยวข้องกับสถานการณ์การพัฒนามนุษย์ของโลก รายงานฉบับนี้ มาพร้อมกับหัวเรื่อง The Rise of the South: Human Progress in a Diverse World ซึ่งมีความหมายประมาณว่า “ความรุ่งโรจน์ของทางใต้: ความก้าวหน้าของมนุษย์ในโลกที่หลากหลาย” โดยมีประเด็นที่มาจากกระแสการพัฒนาและอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงอย่างต่อเนื่องของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในเขตโลกทางใต้ โดยเฉพาะ 3 ประเทศใหญ่ จีน บราซิลและอินเดีย รวมถึงอีกหลายประเทศซึ่งมีโอกาสและศักยภาพที่สูงต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะต่อจากนี้ เช่น เม็กซิโก แอฟริกาใต้ และบางประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งถูกกล่าวถึงคือ ประเทศไทย และอินโดนีเซีย

ความรุ่งโรจน์ (ทางเศรษฐกิจ) ของโลกทางใต้มาพร้อมกับความซบเซาของโลกทางเหนือในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ทั้งสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (EU) ซึ่งครองความเป็นมหาอำนาจและผู้นำทางเศรษฐกิจของโลกมาตลอดหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งกำลังประสบวิกฤตปัญหาและความเปราะบางทางเศรษฐกิจ ทั้งในภาคการเงิน ภาคประกอบการ และภาครัฐ มาอย่างต่อเนื่องตลอด 5-6 ปีที่ผ่านมา ข้อความ (message) สำคัญที่รายงานฉบับนี้พยายามจะสื่อก็คือ “การเติบโต

ทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถถูกตีความได้ว่าการพัฒนามนุษย์ของประเทศจะก้าวหน้าตามไปด้วยโดยอัตโนมัติ” จากการจัดอันดับดัชนีการพัฒนามนุษย์ ปี 2556 นี้ จีน บราซิล และ อินเดีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีอัตราการขยายตัวของ GDP สูงที่สุดเป็นอันดับต้นๆ ของโลกในขณะนี้ ยังคงมีการพัฒนามนุษย์ที่อยู่ในระดับซึ่งต้องพัฒนาต่อไปอย่างมาก จาก 187 ประเทศทั่วโลก HDI ของจีนอยู่ในอันดับที่ 101 บราซิลต่ำกว่าเล็กน้อยในอันดับที่ 85 และอินเดีย ยังคงค่อนข้างน่าเป็นห่วงอยู่ในอันดับที่ 136

ภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนามนุษย์ของ UNDP ดัชนี HDI เป็นดัชนีชี้วัดระดับการพัฒนามนุษย์ หรือ พูดง่ายๆ ว่า การพัฒนาคนในแต่ละประเทศซึ่งพิจารณาองค์ประกอบ ใน 3 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านศักยภาพ และด้านคุณภาพ (ชีวิต) โดยองค์ประกอบแรก ด้านสุขภาพ ชีวีตจากความยืนยาวของการมีชีวิตอยู่ของคนในประเทศด้วยจำนวนปีของอายุคาดเฉลี่ย (life expectancy) สำหรับองค์ประกอบที่สอง การศึกษาถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในกระบวนการการพัฒนาทุนมนุษย์ ดังนั้นด้านศักยภาพ จึงชีวีตจากจำนวนปีเฉลี่ยและจำนวนปีคาดหมายของการได้รับการศึกษาของคนในประเทศ องค์ประกอบที่สามด้านคุณภาพชีวิต มาตราฐานการครองชีพของคนในประเทศชี้วัดเฉพาะในมิติทางเศรษฐกิจโดยดูจากระดับรายได้ประชาชาติต่อหัว (GNI per capita)

การเติบโตทางเศรษฐกิจและการขยายตัวอย่างมากของ GDP ของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในซีกโลกทางใต้ อาจทำให้รายได้ประชาชาติต่อหัวและภาพรวมมาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนในประเทศดีขึ้น ซึ่งเป็นแรงผลักดันที่ดีต่อการเคลื่อนระดับการพัฒนามนุษย์ในประเทศเหล่านั้นให้สูงขึ้น อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่รายงานฉบับนี้ต้องการสื่อถึงประเทศเหล่านั้นก็คือ การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ ควบคู่ไปด้วยกัน โดยเฉพาะในเรื่องการบริการทางสุขภาพและระบบหลักประกันทางสังคม โอกาสทางการศึกษา คุณภาพของระบบการศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนามนุษย์ของประเทศ อีกเรื่องที่สำคัญ คือ การตระหนักถึงการกระจายผลพวงจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นให้ถึงประชาชนทุกกลุ่มในประเทศอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

นโยบายที่สำคํญ สำหรับประเทศกำลังพัฒนาเพื่อรักษาแรงผลึกและกระแสเชิงบวกในการพัฒนามนุษย์ให้ดียิ่งขึ้น ที่ให้ไว้ในตอนท้ายของรายงานมีอยู่ใน 4 เรื่องด้วยกัน คือ 1) การสร้างให้เกิดความเท่าเทียมเป็นธรรมมากขึ้นในสังคม (enhancing equity) โดยเฉพาะ ความเท่าเทียมทางการศึกษา ทางสุขภาพ ทางรายได้ และความเท่าเทียมทางเพศ 2) การสร้างเสริมโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วม (enabling voice and participation) ทั้งทางการเมืองและทางสังคมของคนทุกคน 3) การเตรียมตัวเพื่อปรับตัวและรับมือกับแรงกดดันจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (confronting environmental pressures) โดยเฉพาะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ความตึงเครียดจากปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและความขาดแคลนของทรัพยากร 4) การจัดการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางประชากร (managing demographic changes) ทั้งในประเทศที่กำลังอยู่ในช่วงของการได้รับการปันผลทางประชากร (demographic dividend) ที่สัดส่วนประชากรขนาดใหญ่อยู่ในวัยกำลังแรงงาน (โดยมากในกลุ่มประเทศในแถบแอฟริกาตอนใต้ : Sub-Saharan Africa) และประเทศที่ผ่านช่วงเวลาดังกล่าวมาแล้วโดยกำลังก้าวสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุที่สัดส่วนพึ่งพิงทางประชากรเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก) ว่าทำอย่างไรให้ภายใต้โครงสร้างประชากรที่กำลังเปลี่ยนแปลงนั้น ประเทศยังสามารถรักษาระดับการผลิต การพัฒนา มนุษย์ การสร้างและใช้ประโยชน์จากศักยภาพมนุษย์ที่มีอยู่ในวัยผู้ใหญ่ให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด ทั้ง 4 ประเด็นนี้ ถือเป็นภารกิจสำคัญที่รายงานการพัฒนาคนวัยฉบบล่าสุดได้ฝากไว้ ให้กับประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะกลุ่มในซีกโลกทางใต้ที่กำลังเติบโตไปสู่ความรุ่งโรจน์นำไปคิดและดำเนินการต่อ

เพื่อเป็นการทิ้งท้าย เมื่อพูดถึง The Rise of the South ผู้เขียนเข้าใจว่า น่าจะเหมาะสมถึง “เรา” 10 ประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่ในนั้นด้วย จึงขอนำผลการจัดการอันดับดัชนีการพัฒนามนุษย์ ปี 2556 ของ “เรา” มาให้ผู้อ่านเป็นการบ้านไปคิดกันต่อว่า เมื่อจัดเรียงตามค่าดัชนี และองค์ประกอบของดัชนีในแต่ละด้านแล้ว ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศอยู่กันตรงไหน อันดับใดบ้าง และเราเรียงคงมีความแตกต่างของระดับการพัฒนา มนุษย์ในด้านใด ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่สมาชิกอาเซียนทุกประเทศต้องช่วยกันเพื่อลดความแตกต่างนี้ และร่วมมือกันพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นสู่ความรุ่งโรจน์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปพร้อมๆ กัน

ผลการจัดอันดับดัชนีการพัฒนามนุษย์ ปี 2556 (HDI 2013) และองค์ประกอบแต่ละด้านในกลุ่มประเทศอาเซียน

ประเทศ	อันดับค่า HDI ใน 187 ประเทศทั่วโลก	องค์ประกอบของดัชนีการพัฒนามนุษย์			
		อายุคาดเฉลี่ย (ปี)	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (ปี)	จำนวนปีที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา (ปี)	รายได้ประชาชาติต่อหัว (2005 PPP\$)
สิงคโปร์	18	81.2	10.1	14.4	52,613
บรูไน	30	78.1	8.6	15	45,690
มาเลเซีย	64	74.5	9.5	12.6	13,676
ไทย	103	74.3	6.6	12.3	7,722
ฟิลิปปินส์	114	69	8.9	11.7	3,752
อินโดนีเซีย	121	69.8	5.8	12.9	4,154
เวียดนาม	127	75.4	5.5	11.9	2,970
กัมพูชา	138	63.6	5.8	10.5	2,095
สปป. ลาว	138	67.8	4.6	10.1	2,435
เมียนมาร์	149	65.7	3.9	9.4	1,817
โลก		70.1	7.5	11.6	10,184

ที่มา รวบรวมจาก http://hdr.undp.org/en/media/HDR2013_EN_Statistics.pdf

ตอบด้ย มีรางวัล

คำถาม “ประชากรและการพัฒนา” ปีที่ 33 ฉบับที่ 4

“บอกชื่อดอกไม้ประจำชาติ ของประเทศสมาชิก ทั้ง 10 ประเทศ”

เฉลย : ประเทศไทย-ดอกราชพฤษก์, ประเทศพม่า- ดอกประดู่, ประเทศเวียดนาม-ดอกบัว, ประเทศลาว-ดอกจำปาลาว, ประเทศกัมพูชา-ดอกลำดวน, ประเทศมาเลเซีย-ดอกพุทธรัง, ประเทศสิงคโปร์-ดอกกล้วยไม้แวนด้า (Vanda Miss Joaquim), ประเทศบรูไน-ดอกซิมปอร์ (ล้านชะวา), ประเทศอินโดนีเซีย-ดอกกล้วยไม้ราตรี, ประเทศฟิลิปปินส์-ดอกพุทแก้ว (Sampaguita Jasmine)

รายชื่อผู้ที่ตอบถูกและได้รับรางวัล ชลบุรี : ธนากาญจน์ เน้นหนา **เชียงใหม่ :** ยุววรรณ สุจินาพันธุ์ **เพชรบูรณ์ :** ศุภลสิทธิ์ สุชี **ร้อยเอ็ด :** ประยงค์ อุปปะ **สมุทรปราการ :** คัญทิมา พุคคามิ

รายชื่อผู้ที่ตอบถูก กรุงเทพฯ : ชญมณ พรหมพิทักษ์; ธเนศ กองประเสริฐ; ประไพพร สโกศลญวงค์; พิศวาส พงษ์พรภูก; วรรณภา วิไลรัตน์; วิภาดา พูลศักดิ์วารสาร; ศรวิวรรณ พงษ์ดนตรี; สนั่น รัตแก้ว; สุภานันท์ รัตแก้ว; สุภาพ วัฒนะพันธ์; อรพรรณ ด่านาคแก้ว; วาณี สุภาพวงศ์คานติ ; อรุณี บรรพบุตร **ตรัง :** ลักษณะิกร ชูคอง **นครราชสีมา :** ไพบุลย์ ถิระเรืองรัตน์ **นครศรีธรรมราช:** รัชชก เจริญรูป **นครสวรรค์ :** บุญผา เล็กดี; อารีญา จิตรราช **ปทุมธานี :** วิษณุ ชูพันธ์ดิลก **ปัตตานี :** นิรมล ศรีราม **พะเยา :** ถวิล ไฉนันทา **ศรีสะเกษ :** นฤภัค พิษณะธนกร **สงขลา :** ชุทธิ รัตแก้ว **สระบุรี :** อรสา เลาโท; สมชาย เลียงพรพรรณ **อุทัยธานี :** ธนกนกธร อินทร์คมี

ท่านที่ได้รับรางวัล โปรดรอรับของรางวัลจากกองบรรณาธิการ

คำถาม “ประชากรและการพัฒนา” ปีที่ 33 ฉบับที่ 5

“กีฬาซีเกมส์ที่จะมีขึ้นในปีนี้จะจัดขึ้น เป็นครั้งที่เท่าไร และประเทศใดเป็นเจ้าภาพ”

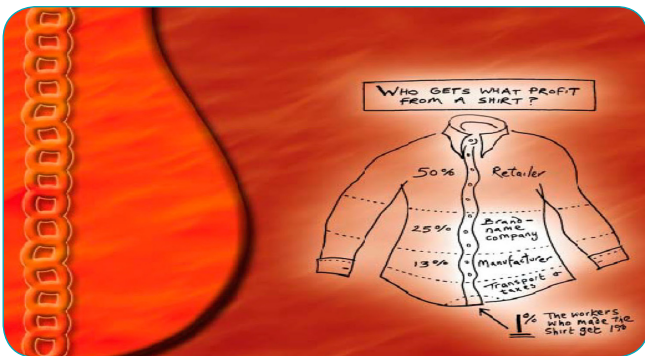
ส่งคำตอบมายัง “ประชากรและการพัฒนา” ตามที่อยู่หน้า 12 หรืออีเมล nampong.chi@mahidol.ac.th ภายในวันที่ 15 มิถุนายน 2556 (ท่านผู้ตอบคำถามทางอีเมลขอความกรุณาส่งที่อยู่ของท่านมาด้วย เพื่อการจัดส่งของรางวัลในกรณีที่ท่านได้รับรางวัล)

ประกาศรายชื่อผู้ตอบถูก และได้รับรางวัลในฉบับหน้า “ประชากรและการพัฒนา” ปีที่ 33 ฉบับที่ 6 (สิงหาคม – กันยายน 2556)

มองโลก....มองแรงงาน (ราคาถูก)

ข่าวที่น่าสลดใจการเสียชีวิตผู้ใช้แรงงานในโรงงานผลิตเสื้อสำเร็จรูปเพื่อส่งออกในบังกลาเทศเนื่องจากอาคารของโรงงานถล่มกลบร่างคนงานนับร้อยซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานสตรี จนเกิดกระแสต่อต้านจากสังคมอย่างต่อเนื่องเพื่อผลักดันการทบทวนมาตรฐานสากลสำหรับการคุ้มครองสวัสดิการแรงงาน บังกลาเทศเป็นฐานการผลิตเสื้อผ้าส่งออกมากเป็นอันดับสองของโลกรองจากจีน

ในตลาดภาคอุตสาหกรรมการผลิตที่ใช้แรงงานราคาถูกจำนวนมากคืออุตสาหกรรมเสื้อผ้าและสิ่งทอ จากรายงานการวิจัยกลุ่ม Women Working Worldwide แยกแยะให้เห็นอย่างชัดเจนว่าผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตได้รับผลประโยชน์น้อยอย่างไร ดังแสดงในภาพ

ภาพจาก Women Working Worldwide 2004

ถ้าเอาเสื้อ 1 ตัว มาวางบนโต๊ะเพื่อวิเคราะห์ว่าผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตได้รับส่วนแบ่งจากมูลค่าการผลิตอย่างไร จากการวิจัยกรณีศึกษา กลุ่ม Women Working Worldwide แฉกแฉงไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้ บริษัทผู้ค้าได้ 50% ของรายรับ บริษัทเจ้าของเครื่องหมายการค้ารับไป 25% (ในบางกรณีผู้ค้ารายใหญ่และเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นหุ้นส่วนเดียวกัน) อีก 13% เป็นของโรงงานผู้ผลิตและผู้บริหารจัดการที่ต้องส่งสินค้าให้ทันกับความต้องการของบริษัทผู้ค้า ที่เหลืออีก 1% เป็นค่าตอบแทนสำหรับแรงงาน

ท่านทราบไหมว่า มีการผลิตรองเท้าที่คู่ต่อปีเพื่อป้อนตลาดโลก หรือ คนทั้งโลกสนุกกับการซื้อหารองเท้ากันปีละกี่คู่ จากสถิติบันทึกไว้โดย World Footwear Yearbook Report ปี 2553 ระบุว่าอุตสาหกรรมการผลิตรองเท้าของตลาดโลกประมาณ 86% ผลิตจากกลุ่มประเทศในเอเชีย มีการผลิตรองเท้าทั่วโลก ประมาณ 2 หมื่นล้านคู่ต่อปี วัสดุที่ใช้เพื่อการผลิตมีหลายประเภท เช่น หนังสัตว์ ยางพารา พลาสติก ผ้า และวัสดุอื่นๆที่กันน้ำได้ ผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุดคือ จีน ครอบตลาดการผลิตประมาณ 63% ของจำนวนการผลิตทั่วโลก ประมาณ 12,000 ล้านคู่ต่อปี อินเดียตามมาเป็นอันดับสอง ผลิตได้ 2,000 ล้านคู่ บราซิล ผลิต 894 ล้านคู่ เวียดนาม 760 ล้านคู่ ปากีสถาน ผลิต 295 ล้านคู่

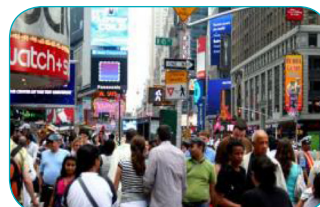
ประเทศส่งออกรองเท้า 5 อันดับแรกของโลกจัดลำดับตามปริมาณการส่งออก คือ จีน อิตาลี ฮองกง เวียดนาม เบลเยียม แม้ว่าจีนจะผลิตและส่งออกเป็นอันดับหนึ่งแต่มูลค่าเฉลี่ยต่อคู่

เพียง 3.39 ดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเทียบกับราคารองเท้าส่งออกจากอิตาลีที่มีราคาเฉลี่ยต่อคู่สูงถึง 39.51 ดอลลาร์สหรัฐ ตัวเลขนี้ไม่นับอย่างไร ค่าตอบที่ง่ายที่สุดคือเมื่อราคาเฉลี่ยส่งออกต่ำ ต้นทุนการผลิตต้องต่ำ ส่วนแบ่งค่าแรงไม่ต้องพูดถึง

ประเด็นที่น่าสนใจสำหรับเรื่องนี้ไม่ได้อยู่ที่ว่ารองเท้าผลิตที่ไหนราคาแพงกว่ากัน คำถามที่น่าสนใจกว่านั้นคือรองเท้าจำนวนมากที่ผลิตป้อนตลาดโลกต่อปี ได้มาอย่างไร ก้าจัดอย่างไรเมื่อเลิกใช้ รองเท้าเหล่านี้ผลิตจากพลาสติกมากกว่าจากหนังสัตว์ที่มีราคาแพงกว่า ดังนั้นระยะเวลาเพื่อการย่อยสลายจึงเป็นปัญหาที่น่าคิด ท่านคงทราบจากสื่อต่างๆ สำหรับกรณีพิพาทที่ประเทศต่างๆ ตกเป็นเป้าหมายการก้าจัดชยะ หรือสินค้า 'ล้างสต็อก' ขายไม่ออก เช่น เซเนกัล ในทวีปแอฟริกา ประเทศแถบเอเชีย เช่น ฟิลิปปินส์ และไทย ก็โดนลูกหลงด้วย ที่มีสินค้ามือสองจากจีน และเกาหลี บรรทุกสินค้าทางเรือ มีน้ำหนักเป็นพันๆ ตัน มาพักไว้ก่อนจะกระจายไปยังตลาดขายแดนต่างๆ เช่น ตลาดโรงเกลือ ซึ่งเป็นศูนย์รวมขนาดใหญ่สำหรับการค้าขายขายแดนมาหลายปีแล้ว

เสื้อสำเร็จรูป สิ่งทอประเภทอื่นๆ และรองเท้าเกิดจากหยาดเหงื่อแรงงานราคาถูกทั้งนั้น เคยมีการต่อต้านไม่สนับสนุนสินค้าดังกล่าวที่ผลิตจากฐานการผลิตรายใหญ่ เพราะมีประเด็นสิทธิมนุษยชนการใช้แรงงานเด็กและสตรีเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอประเภทอื่นๆ เช่น พรมเปอร์เซีย ที่ใช้แรงงานเด็กในกระบวนการผลิต ที่มีค่าแรงต่ำ มีชั่วโมงการทำงานหลายชั่วโมงและต่อเนื่อง แรงงานเด็กในการผลิตพรมมีชีวิตการทำงานที่น่าหดหู่ใจ เช่น ขณะที่พรมต้องตะโกนเปล่งเสียงเป็นช่วงๆ พร้อมกันตลอดเพื่อไม่ให้กังวลงหลับ แต่ผู้ประกอบการแก้ตัวว่าเพื่อป้องกันความปลอดภัยลดอุบัติเหตุ พรมเปอร์เซียราคาสูงและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก มีตลาดส่งออกในจุดท่องเที่ยวหลายเมือง เช่น เมืองท่าอิสตันบูล มีสินค้าประเภทนี้นำเข้าจากอิหร่านและสินค้าที่ผลิตเองในตุรกี พ่อค้ามีทักษะในการขายและเล่นอราคาร่าที่จูงใจนักท่องเที่ยว เช่น การสับตีพรมอย่างมีออาชีพจนผู้กระจายเพื่ออวดลดและลี้ลับ

เหตุการณ์สลดใจในกลุ่มแรงงานราคาถูกเกิดขึ้นบ่อยครั้งแต่การแก้ไขยังแผ่วเบา

สาระสำคัญของ (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมโอกาส และความเสมอภาคระหว่างเพศฉบับประชาชน

“เพศ” เป็นสาเหตุหนึ่งของความไม่เท่าเทียมและเป็นที่มาของการกระทำความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อทาง กาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจของบุคคล อคติทางเพศที่ดำรงอยู่ในวัฒนธรรมเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่สร้างปัญหาอุปสรรคมากมาย เช่น การกีดกันด้านการศึกษา อาชีพ ค่าจ้าง โอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งงาน การเข้าถึงบริการสาธารณะ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ความรุนแรงทางเพศ รวมทั้งการคุกคามทางเพศ เป็นต้น ถ้าหากการผลักดัน (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคระหว่างเพศประสบความสำเร็จ ย่อมชี้ว่าสังคมไทยได้พัฒนาไปสู่ความศิวิไลซ์เชิงเนื้อหาสาระจริงๆ ไม่ใช่ศิวิไลซ์แค่ในเชิงวัตถุเท่านั้น ที่กล่าวเช่นนั้น เพราะว่ากฎหมายนี้หยิบยกเอาอคติทางเพศที่มองไม่เห็นหรือมองข้ามกันมานานมาแก้ไข โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ ผู้เขียนจึงอยากเก็บเอาสาระใน (ร่าง) กฎหมายนี้มานำเสนอ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดการรับรู้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายนี้ โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

ความครอบคลุมของการคุ้มครอง หลายคนเข้าใจผิดว่าร่างกฎหมายนี้คุ้มครองแต่เฉพาะผู้หญิง จึงรู้สึกต่อต้านและอาจไม่สนับสนุนให้กฎหมายนี้ผ่านรัฐสภาออกมาบังคับใช้ ความจริงที่ควรทราบก็คือ กฎหมายนี้หากคลอดออกมา จะคุ้มครองคนทุกเพศ (หญิง ชาย และ เพศอื่นๆ) เพราะกฎหมายนี้เน้นว่า **การกระทำหรือไม่กระทำการใดอันเป็นการแบ่งแยก กีดกัน ไม่ยอมรับ และจำกัดสิทธิ หรือทำให้เสียสิทธิประโยชน์ใดๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมเพราะเหตุแห่งเพศ ตลอดจนการทำความรุนแรงและการคุกคามทางเพศ เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย** นอกจากนี้ ยังห้ามไม่ให้หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนใดๆ กำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือ วิธีปฏิบัติ ในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุแห่งเพศไว้อีกด้วย หน่วยงานและองค์กรจึงต้องแก้ไขระเบียบภายในที่มีอยู่เดิมซึ่งก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุแห่งเพศ

กลไกของการคุ้มครอง คณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศ (วพ.) เป็นกลไกอิสระหลักที่กฎหมายนี้บัญญัติให้มีขึ้น เพื่อทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน และตรวจสอบว่ามีการละเมิดสิทธิจริงหรือไม่ ผู้เสียหายจากการถูกเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศ หรือ ผู้เสียหายจากการถูกกระทำความรุนแรงเพราะเหตุแห่งเพศ ซึ่งอาจเป็นผู้ชาย ผู้หญิง หรือเพศอื่นๆ สามารถใช้กฎหมายนี้เป็นเครื่องมือปกป้องสิทธิของตนเองได้ตามระบอบประชาธิปไตย โดยสามารถยื่นคำร้องต่อ วพ. ถ้าหาก วพ. ตรวจสอบและวินิจฉัยแล้วพบว่าการละเมิดสิทธิหรือเลือกปฏิบัติจริง ก็มีคำสั่งให้ปฏิบัติตามมาตรการช่วยเหลือ คุ้มครองสิทธิ บรรเทาทุกข์ และชดเชยในฐานะผู้เสียหาย ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด

กฎหมายนี้ไม่ได้มีจุดยืนเพื่อลงโทษ แต่เป็นกฎหมายที่มีข้อบัญญัติเพื่อให้เกิดการส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาค อีกทั้งไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อลงโทษผู้ชายเป็นหลัก แต่ออกแบบมาโดยเอาคนที่ถูกละเมิดสิทธิหรือถูกเลือกปฏิบัติเป็นศูนย์กลาง และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิด กฎหมายนี้จึงได้บัญญัติบทลงโทษเอาไว้ด้วย คนที่กระทำความผิดคือละเมิดสิทธิหรือเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 360,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีเป็นการกระทำแก่ผู้สืบสันดาน ศิษย์ ลูกจ้าง ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ผู้อยู่ในความปกครอง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่กล่าวมา ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้มีอำนาจเหนือกว่าใช้อำนาจของตนกระทำกับผู้ที่ด้อยอำนาจกว่า

กลไกของการส่งเสริมโอกาส กฎหมายนี้บัญญัติให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า **กองทุนส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคระหว่างเพศ** โดยให้นำเงินร้อยละ 1 ของงบประมาณแผ่นดินในปีหนึ่งๆ มาเข้ากองทุนฯ ทั้งนี้เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคระหว่างเพศ ประกอบด้วย (1) เพื่อกิจกรรมหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพสตรี รวมทั้งการส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคระหว่างเพศ (2) เพื่อคุ้มครองและป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศและความรุนแรงเพราะเหตุแห่งเพศ (3) เพื่อช่วยเหลือหรือบรรเทาทุกข์แก่บุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศ (4) เพื่อการสอดส่องดูแลและให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (5) เพื่อส่งเสริมการศึกษาคำวิจัย ประเมินผล และการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน มิให้เกิดการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศและความรุนแรงเพราะเหตุแห่งเพศ (6) เพื่อการติดต่อประสานงานสนับสนุนให้หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมในการดำเนินงานส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคระหว่างเพศ ตลอดจนขจัด การเลือกปฏิบัติและการกระทำความรุนแรงเพราะเหตุแห่งเพศ

คงต้องช่วยกันลุ้นให้รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร หยิบเอา (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคระหว่างเพศฉบับที่ประชาชน และคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.) เสนอไปเมื่อหลายเดือนที่แล้ว เข้าสู่วาระการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเสียที อย่าให้ต้องกลายเป็นกฎหมาย ‘ชายขอบ’ ที่รัฐบาลไม่ให้ความสำคัญเหมือนที่ผ่านมาเลย

ยุคแห่งการปฏิรูปการคุ้มครองแรงงาน: ผลของโศกนาฏกรรมในบังกลาเทศต่างกับนิวยอร์กอย่างไร

เหตุการณ์อาคารรานาพลาซ่า ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าแห่งใหญ่ในประเทศบังกลาเทศพังถล่ม ในเดือนเมษายนที่ผ่านมา ถือเป็นโศกนาฏกรรมครั้งใหญ่ที่สะท้อนให้เห็นถึงการขาดประสิทธิภาพของมาตรการคุ้มครองแรงงานและมาตรฐานความปลอดภัยในการผลิตของภาคอุตสาหกรรมของประเทศบังกลาเทศ

ภายใต้ซากอิฐปูนที่ถล่มลงมา นอกจากร่างคนงานผู้โชคร้ายที่บาดเจ็บล้มตายแล้วนั้น ยังมีป้ายตราสินค้ายี่ห้อต่างๆ กระจายอยู่บนซากปรักหักพัง ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการเสื้อผ้ายี่ห้อดังในประเทศยุโรป อเมริกา และแคนาดา เกิดอาการตื่นตกใจ และเครียด เนื่องจากการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับโศกนาฏกรรมที่เป็นผลจากการเอารัดเอาเปรียบแรงงาน แม้จะไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงก็ตาม ย่อมส่งผลต่อความนิยมของสินค้ายี่ห้อดังเหล่านั้น อาจส่งผลให้ยอดขายตกและกำไรลดลงได้ นอกจากนี้สินค้าที่ฝากแรงงานในประเทศบังกลาเทศผลิตอาจขาดตลาด นำมาขายให้ผู้บริโภคไม่ทัน และทำให้กำไรลดลงได้

เป็นที่ทราบกันดีว่ากำไรเป็นสิ่งสำคัญในการประกอบธุรกิจ การตัดสินใจผลิตในประเทศกำลังพัฒนา ที่มีปริมาณแรงงานมาก ย่อมทำงานหนัก เพื่อแลกกับค่าแรงที่ต่ำ จะช่วยลดต้นทุนการผลิต และสร้างกำไรให้กับบริษัทได้มาก แม้การเอารัดเอาเปรียบแรงงานจะไม่ใช่เป้าหมายของผู้ประกอบการ แต่การให้ความสำคัญในการปฏิบัติงาน และให้สวัสดิภาพที่ดีกับแรงงาน ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และเป็นอุปสรรคในการสร้างกำไร

แต่ในมิติของการค้าระหว่างประเทศปัจจุบัน ความสัมพันธ์ของกำไรและการลดต้นทุนมีความซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากผู้ประกอบการในประเทศพัฒนาแล้วได้ประโยชน์จากการผลิตสินค้าในประเทศกำลังพัฒนาที่มีระดับค่าแรงต่ำ แต่ไม่ได้มีบทบาทโดยตรงในการควบคุมต้นทุนการผลิต ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้ประกอบการในประเทศกำลังพัฒนาที่รับช่วงผลิตสินค้าให้กับสินค้ายี่ห้อดังต่างๆ ที่เป็นผู้ควบคุมต้นทุนการผลิตให้ต่ำ เพื่อดึงดูดให้ตนเองได้เป็นผู้ผลิตสินค้าภายใต้ภาวะการแข่งขันที่เข้มข้นในตลาดโลก เมื่อได้ก็ตามที่ต้นทุนการผลิตสูงจากการเพิ่มค่าแรง การปรับปรุงความปลอดภัย และการให้สวัสดิการแก่แรงงาน ผู้ประกอบการในประเทศกำลังพัฒนาเหล่านี้ก็จะพบกับความเสี่ยงที่ลูกค้ารายใหญ่จะเปลี่ยนไปสั่งผลิตสินค้ากับเจ้าอื่นหรือประเทศอื่นที่มีต้นทุนการผลิตถูกกว่า สิ่งเหล่านี้เป็นสัจธรรมในตลาดเศรษฐกิจที่นักเศรษฐศาสตร์มักจะบรรยายว่า เป็นกลไกตลาดโดยอุปสงค์และอุปทานในตลาดที่ปรับตัวภายใต้กลไกที่มองไม่เห็น (invisible hand) กลไกตลาดนี้เป็นสาเหตุหนึ่งของโศกนาฏกรรมในบังกลาเทศ แต่คงจะจับผู้กระทำความผิดได้ยาก เนื่องจากปรับตัวภายใต้กลไกที่มองไม่เห็น จึงยากที่จะระบุผู้กระทำผิด

โศกนาฏกรรมอันเป็นผลจากการเอารัดเอาเปรียบแรงงานไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศบังกลาเทศเท่านั้น แต่มีเกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลก หนึ่งในเหตุการณ์ดังในอดีตในอุตสาหกรรมเดียวกันคืออุตสาหกรรมสิ่งทอ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ก็เคยเกิด

โศกนาฏกรรมคล้ายๆ กันเมื่อกว่าร้อยปีที่แล้ว (พ.ศ. 2454) จากเหตุเพลิงไหม้โรงงานไทรแองเกิลเชิร์ตเวสต์ในนครนิวยอร์ก ซึ่งทำให้คนงานในโรงงานทอผ้าเสียชีวิตสูงถึง 146 คน ส่วนใหญ่เป็นคนงานหญิง และผู้เสียชีวิตที่อายุน้อยที่สุด (เฉพาะที่ทราบอายุ) คือเด็กหญิงวัย 14 ปี

คนงานที่เสียชีวิตไม่ได้ถูกไฟคลอกตาย แต่ตกจากตึกสูงหลักฐานเป็นที่ประจักษ์ว่าหากผู้ประกอบการไม่ล็อคประตูเข้าออกในแต่ละชั้น คนงานก็จะวิ่งหนีไฟลงมาด้านล่างได้ ไม่ต้องกระโดดจากตึก แต่ในสมัยนั้นผู้ประกอบการส่วนใหญ่ก็ต่างล็อคประตูในเวลาทำการทั้งสิ้น เนื่องจากการเดินเข้าออกไปห้องน้ำของคนงานจะทำให้ผลิตสินค้าได้ไม่ตรงตามเป้าหมาย

ผลจากโศกนาฏกรรมในนครนิวยอร์กครั้งนี้เรียกได้ว่าเป็นสาเหตุสำคัญของการปฏิรูปการคุ้มครองแรงงานครั้งสำคัญในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดมาตรการความปลอดภัยต่างๆ ที่ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามอย่างเข้มงวดในเวลาต่อมา แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าแรงงานที่เสียชีวิตในครั้งนั้น สุดท้ายแล้วได้รับเงินชดเชยเพียง 75 ดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น ในขณะที่เจ้าของกิจการได้รับเงินประกันมากกว่าค่าเสียหายที่ตนเองต้องจ่ายถึง 6,000 ดอลลาร์ สามารถเอาไปเป็นทุนประกอบกิจการต่อได้อีก ซึ่งหลังจากนั้นผู้ประกอบการรายนี้ก็ถูกจับจากการขังคนงานอีกในเวลาต่อมา

ขณะนี้เจ้าของกิจการในบังกลาเทศได้ถูกจับกุมแล้ว รัฐบาลก็เริ่มต้นตัวกับการปฏิรูปการคุ้มครองแรงงาน ในไม่ช้าคนงานบังกลาเทศก็จะได้รับการคุ้มครองที่มีมาตรฐานมากขึ้น และคงไม่ต้องเสี่ยงตายจากการทำงานอีกต่อไป แต่อาจต้องเสี่ยงจากความอดอยากและไม่มีงานทำ เนื่องจากผู้ประกอบการเสื้อผ้ายี่ห้อดังในประเทศที่พัฒนาแล้วตัดสินใจย้ายฐานการผลิตไปประเทศอื่น เพราะไม่อยากเสียชื่อจากการเอารัดเอาเปรียบแรงงาน การย้ายฐานการผลิตจึงเป็นทางออกที่บริษัทเห็นว่าเป็นการแสดงความรับผิดชอบที่ดีที่สุด

เหตุเพลิงไหม้โรงงานไทรแองเกิลเชิร์ตเวสต์ในนครนิวยอร์ก พ.ศ. 2454
ที่มา: www.npr.org

เหตุการณ์อาคารรานาพลาซ่าถล่ม ในประเทศบังกลาเทศ
ที่มา: <http://www.dailynews.co.th/world/202003>

บำรุงบิดามารดา นี่เป็นมงคลอันอุดม

21 เมษายน 2556

อากาศทุกวันนี้แปรปรวนจนยากที่จะจับทางได้ถูก เมื่อ 20-30 ปีก่อน เราพูดกันว่า เมษายนเป็นเดือนที่ร้อนที่สุดของประเทศไทย อากาศจะแห้งแล้งมาก เกือบไม่มีทางที่ฝนจะตกเลยในช่วงเดือนนี้

แต่เมษายนปีนี้ ต้องบอกว่าอากาศผันแปรไปอย่างเหลือเชื่อ อุณหภูมิสูงที่สุดในเดือนเมษายนไม่ใช่เป็นเรื่องแปลก ตอนต้นเดือนบางวัน บางพื้นที่ ปรอทขยายตัวขึ้นไปสูงถึง 42-43 องศาเซลเซียส แต่พอลงเดือนเมษายนก็เกิดเรื่องแปลก มีฝนมากับพายุ ฝนหนักมากและครอบคลุมพื้นที่ในภาคต่างๆ ของประเทศอย่างกว้างขวาง อาทิตย์ก่อนมีพายุโหมกระหน่ำชายฝั่งทั้งตะวันออก และตะวันตกของอ่าวไทย ทำความเสียหายให้บ้านเรือนและเรือประมงจำนวนมาก

กระทั่งเช้าวันนี้ ศาลายาก็ยังมีฝนตก แต่ไม่หนักนัก

ย้อนเวลาไปอีกนิด เดือนพฤศจิกายน ธันวาคม ถึงมกราคม ควรที่จะเป็นฤดูหนาว แต่ช่วงเวลาดังกล่าวที่เพิ่งผ่านมา อุณหภูมิในประเทศไทยก็ไม่ได้ลดลงให้สมศักดิ์ศรีแห่งความเป็นหมันฤดู ลือหนาวผ้าพันคอคงขายไม่ค่อยออก น่าเห็นใจสาว ๆ ที่ไม่มีโอกาสแต่งตัวชุดกันหนาวมาอวดกัน

การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศเช่นนี้ คงได้แต่เดาเหตุผลว่า อาจเป็นเพราะ “สภาวะโลกร้อน” (global warming) แล้วก็โยงสาเหตุไปถึงการกระทำของมนุษย์ การตัดไม้ทำลายป่า ไม่รักษาสีเขียวแวดล้อม การขยายตัวของอุตสาหกรรมและการปล่อยควันพิษคาร์บอนไดออกไซด์ขึ้นไปในชั้นบรรยากาศ พฤติกรรมของมนุษย์ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นจนมากกว่า 7,000 ล้านคนในปัจจุบันถูกกล่าวหาเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้อุณหภูมิของโลกเพิ่มสูงขึ้น แล้วมีผลส่งต่อทำให้ภูมิอากาศแปรปรวน ไม่มีฤดูร้อน ฤดูหนาวอยู่ในร่องในรอยอย่างทุกวันนี้

สวัสดีปีมะเส็ง

วันเวลาช่างโฉบบินไปเร็วเหลือเกิน วันนี้เข้าสู่ช่วงปลายเดือนที่ 4 ของปีแล้ว ผ่านกลางเดือนเมษายน วันสงกรานต์ได้เคลื่อนผ่านไป เรากล่าวอ่าลาปีมะโรง แล้วกล่าวต้อนรับปีมะเส็งงูเล็ก

ผมเฝ้าติดตามดูการเปลี่ยนแปลงประชากรของประเทศไทย ปีที่แล้วเป็นปีงูใหญ่หรือเรียกว่าเป็นปีพญานาคก็คงได้ ตรงกับปีมังกรของจีน ผมลึ้นว่าในปีมงคลนี้ น่าจะมีเด็กเกิดในประเทศไทยมากกว่าปีอื่นๆ

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้รายงานไว้ในปีมะโรง (พ.ศ. 2555) ที่ผ่านมามีเด็กเกิด 7 แสน 6 หมื่นคน น้อยลงกว่าจำนวนเกือบ 8 แสนคนในปี 2554 เป็นอันว่าปีมังกรไม่ได้ทำให้เด็กไทยเกิดมากกว่าปกติแต่อย่างใด ผมลองย้อนไปดู เมื่อปีมังกรรอบก่อน คือเมื่อปี 2543 มีเด็กเกิดเป็นจำนวน 7 แสน 9 หมื่นคน มากกว่าปีเถาะก่อนหน้าคือปี 2542 (7 แสน 7 หมื่น) อยู่ราว 2 หมื่นคน

เด็กไทยเกิดน้อยลงทุกที ดูแนวโน้มจำนวนเกิดในแต่ละปีก็พอจะเชื่อได้ว่า อีกราว 10 ปีข้างหน้า จะมีเด็กไทยเกิดปีละไม่ถึง 7 แสนคน ไม่เหมือนยุค “เบบี้บูม” ของไทย หรือที่เรียกว่า “ประชากรรุ่นเกิดล้าน” ที่เกิดในช่วงปี 2506-2526 ช่วงนั้นมีเด็กเกิดในประเทศไทยปีละมากกว่าล้านคน บางปียอดจำนวนเกิดขึ้นสูงถึง 1 ล้าน 2 แสนกว่าคน

ในขณะที่มีเด็กเกิดน้อยลง ประเทศไทยก็มีจำนวนคนตายในแต่ละปีเพิ่มสูงขึ้น ปีที่แล้ว (พ.ศ. 2555) มีคนตาย 4 แสน 2 หมื่นราย ที่คนไทยตายมากขึ้น ไม่ใช่เพราะสุขภาพคนไทยแยลง หรือเพราะคนไทยมีโรคภัยไข้เจ็บระบาดแพร่หลาย หรือเพราะคนไทยตายด้วยอุบัติเหตุหรือการฆาตกรรมต่างๆ เพิ่มมากขึ้นนะครับ แต่สาเหตุหลักที่ประเทศไทยมีคนตายมากขึ้นเป็นเพราะเรามีคนแก่มากขึ้น เมื่อมีคนแก่มาก ก็ต้องมีคนตายมาก คนเราเมื่อหมดอายุขัยก็ต้องตายไป เมื่อประชากรไทยสูงวัยขึ้น จำนวนคนตายในแต่ละปีจึงมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นไปอีก ในขณะที่จำนวนเกิดมีแนวโน้มลดลง

ปีมะโรงที่ผ่านมา ประเทศไทยมีคนเกิดมากกว่าคนตาย ประมาณ 3 แสน 4 หมื่นคน

คนรุ่นเกิดล้านมีลูกกันน้อยลง

ปีมะเส็งนี้ “ประชากรรุ่นเกิดล้าน” จะมีอายุอยู่ระหว่าง 30-50 ปี กำลังอยู่ในวัยทำงาน-ทำเงินกันอย่างแข็งขัน ประชากรรุ่นที่เกิดปีละเกินกว่าล้านคนนี้ รวมกันแล้วมีจำนวนมากถึง 20 ล้านคน นับเป็น “คลื่นประชากร” ที่ใหญ่มาก ผมอยากจะเปรียบคลื่นประชากรใหญ่นี้ว่าเป็นเหมือน “คลื่นสึนามิ” ที่กำลังเคลื่อนตัวเข้าสู่ “ชายฝั่งผู้สูงอายุ” คลื่นสึนามิลูกนี้

แหละที่จะทำให้ประชากรไทยสูงวัยอย่างรวดเร็วมาก อีก 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2566) ประเทศไทยเราจะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากถึง 14 ล้านคน คิดเป็นประมาณ 21% ของประชากรทั้งหมด 66.3 ล้านคนในขณะนั้น

ผมมองอนาคตที่ไกลออกไปอีก 20 ปีข้างหน้า ถ้าผมปฏิบัติตัวดี ออกกำลังกายตามสมควร กินอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสม เช่น ไม่กินอาหารที่มีไขมันมากเกินไป กินผักผลไม้มากขึ้น ลดอาหารแปรรูปเสียบ้าง แล้วก็จิตใจผ่องใสไม่เคร่งเครียด มองโลกในแง่ดีพอประมาณ อีก 20 ปีผมคงพอมีทางที่ยังมีลมหายใจอยู่ สมัยนี้เป็นผู้อาวุโสอายุ 80 กว่าปีไม่ใช่เรื่องยาก และถ้าโชคดี ผมยังมีสมองไม่เสื่อมจนหลงลืมทำอะไรไม่ได้ ในตอนนั้น ประชากรไทยจะยังคงมีจำนวนอยู่ที่ประมาณ 66 ล้านคน แต่จะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากถึงเกือบ 19 ล้านคน คิดเป็นประมาณ 28% ของประชากรทั้งหมด ในขณะที่ประชากรเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีจะมีจำนวนเพียงประมาณ 13 ล้านคน หรือคิดเป็น 20% ของประชากรทั้งหมดเท่านั้น

ผมพอมองเห็นภาพคลื่นสึนามิ “ประชากรรุ่นเกิดล้าน” ที่ทับถมเข้าสู่ฝั่งกลายเป็นผู้สูงอายุ คนรุ่นเกิดล้านที่ไม่แต่งงานและยังเป็นโสดมีอยู่เป็นจำนวนมาก คนรุ่นนี้แม้จะแต่งงานแล้ว ก็ยังมีลูกกันน้อย ส่วนใหญ่จะมีลูกกันเพียงคนเดียวหรือสองคน พอแก่ตัวลง โอกาสที่จะต้องอยู่ตามลำพังก็มีมาก และโอกาสที่ผู้สูงอายุรุ่นเกิดล้านจะอยู่กับพ่อแม่ที่ยังมีชีวิตอยู่ก็มีมากเช่นกัน ยิ่งกว่านั้น เรายังอาจนึกว่าสภาพครอบครัวที่มีคนสามสี่รุ่นอยู่ด้วยกัน ผู้สูงอายุรุ่นเกิดล้านอยู่กับพ่อแม่ของตนที่อายุ 80-90 ปีขึ้นไป อยู่กับรุ่นลูกที่มีจำนวนไม่มากนัก ซึ่งยังเป็นโสดไม่ยอมแต่งงาน และถ้าโชคดี อาจมีหลานอยู่ด้วยอีกสักคนสองคน

คนรุ่นเกิดล้านช่วยดูแลพ่อแม่

ที่จริงแล้ว การที่ประชากรของประเทศไทยมีเด็กเกิดน้อยลง เพราะคนรุ่นหลังๆ อยู่เป็นโสดกันมากขึ้น และคนที่แต่งงานแล้วก็มีลูกกันน้อยลงนั้น ก็มีข้อดีสำหรับสังคมสูงวัยอยู่ไม่น้อย คนรุ่นเกิดล้านที่กำลังอยู่ในวัยทำงานเมื่ออยู่เป็นโสดยังไม่มีครอบครัวก็สามารถแบ่งปันรายได้มาส่งพ่อแม่ที่อุปถัมภ์พ่อแม่ของตนได้ และแม้แต่คนที่แต่งงานมีครอบครัวแล้ว เมื่อมีลูกเพียงคนสองคน ก็น่าจะแบ่งปันรายได้มาเลี้ยงดูพ่อแม่ของตนได้บ้าง แทนที่จะต้องทุ่มเทรายได้ไปลงทุนเลี้ยงดูลูกจำนวนมาอย่างสมัยก่อน

พูดถึงสมัยก่อนที่คนไทยยังมีลูกกันมาก ผู้หญิงคนหนึ่งมีลูก 5-6 คนโดยเฉลี่ย ผู้หญิงสมัยก่อนนั้นเมื่อโตเป็นสาวก็จะออกรับบวชหรือบวชกันเกือบทุกคน เมื่อมีลูกก็ต้องมีภาระเลี้ยงดูลูก การดูแลพ่อแม่เป็นภาระที่แบ่งกันระหว่างพี่น้องท้องเดียวกันที่มีอยู่หลายคน บางครั้งยังได้แรงงานจากลูกๆ ในการดูแลพ่อแม่ผู้สูงอายุด้วย คือ ปู่ย่าตายายได้หลานมาช่วยดูแลยามชรา

ในช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านของสังคมปัจจุบัน ช่วงที่ผมกำลังจะเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวนี้ ผมได้รับรู้เหตุการณ์ที่น่าชื่นใจหลายอย่าง ผมมีประสบการณ์ตรงที่ได้เห็นคนรุ่นเกิดล้านช่วยเหลือเกื้อกูลพ่อแม่ผู้สูงอายุของตน “คนรุ่นเกิดล้าน” อายุ

30-40 กว่าปี หลายรายที่ผมรู้จัก เมื่อทำงานประสบความสำเร็จมีรายได้ ก็นำมาแบ่งปันให้พ่อแม่ ทั้งให้เป็นเงินสดและ/หรือสรรหาสิ่งของเครื่องใช้มาให้

ผมเห็นมาหลายรายแล้ว ที่เด็กๆ รุ่นเกิดล้าน (ซึ่งที่จริงก็ไม่ใช่ว่าเด็ก เพราะอายุ 30-40-50 ปีขึ้นไป แล้วมีการประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม ดูแลพ่อแม่ ให้เงินพ่อแม่ใช้เป็นรายเดือน พาพ่อแม่ไปเที่ยวเมื่อมีโอกาส ภาพที่ลูกกระทำดีต่อพ่อแม่เช่นนี้น่าประทับใจเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อเร็วๆ นี้ เพื่อนผมคนหนึ่งได้รับรถเก๋งป้ายแดง เป็นของขวัญวันเกิดจากลูกสาวอายุ 40 ปี เพื่อนถ่ายรูปของขวัญชิ้นโตและเผยแพร่ให้รู้ทั่วกันผ่านทางเฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นสื่อสังคม (social media) ที่ผู้สูงอายุนิยมเล่นกันในปัจจุบัน ผมเข้าไปเขียนชื่นชมโดยยกเอามงคลหนึ่งในมงคล 38 ขึ้นมาแสดง

“มาตาปิตุ อุปัฏฐานัง เอตัมมังคะละมุตตะมัง”
บำรุงบิดามารดา นี่เป็นมงคลอันอุดม

เหตุการณ์อันน่าชื่นชมทำนองนี้ น่าจะทำให้เราพอเข้าใจได้ว่า สังคมสูงวัยไทยในอนาคต จะยังมีคุณธรรมในหมู่มนุษย์รุ่นหลังที่จะช่วยส่งเคราะห์ที่เกื้อกูลบิดามารดาผู้สูงอายุ ตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ที่ได้ส่งเคราะห์เลี้ยงดูบุตรของตนมาก่อน หากคนรุ่นหลังยังมีค่านิยมในการบำรุงบิดามารดา มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ เห็นคุณค่าของผู้อาวุโสสังคมไทยในอนาคตที่จะมีอายุสูงขึ้นไปอีก ก็ไม่น่าเป็นห่วงมากนัก

แนะนำหนังสือ “ขบวนรถไฟสายน้ำตก” โดย ‘โมด บางปะกง’ ซึ่งเป็นสารคดีแห่งความสุขที่เคลื่อนไปบนรางรถไฟท่ามกลางมหาอุทกภัย 2554 หาซื้อได้ที่ ร้านหนังสือในเครืออมรินทร์ทั่วประเทศ ร้านหนังสือ Harmony ในม.มหิดล และสั่งซื้อโดยตรงได้ที่ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ม.มหิดล โทร. 02-441-0201-4 ต่อ 100

หลุมดำ

หลุมดำ (black hole) คือ ส่วนที่เหลือของดาวฤกษ์ขนาดยักษ์ที่เย็นลง ซึ่งมีแรงโน้มถ่วงสูงมาก จนทำให้วัตถุทุกชนิดรวมทั้งแสง ไม่สามารถหนีไปจากแรงดึงดูด ที่มีกำลังมหาศาลไปได้

ดาวฤกษ์คือก้อนพลาสมาสว่างขนาดใหญ่ ดาวฤกษ์มีสีแตกต่างกันตามความร้อนของพื้นผิว ถ้าร้อนที่สุดจะมีสีน้ำเงินหรือขาว ถัดไปจะมีสีเหลือง เช่นดวงอาทิตย์ของเรา ถัดไปอีกจะมีสีส้ม และที่ร้อนน้อยที่สุดก็จะมีสีแดง นอกจากนี้ ดาวฤกษ์ยังมีมากมายหลายขนาด ดวงอาทิตย์ของเราถือว่าเป็นดาวฤกษ์ขนาดเล็ก

เมื่อดาวฤกษ์ขนาดเล็กหมดแสงลง ก็จะระเบิดตัวออกเหลือแต่แก่นกลางที่ยุบตัวลงเล็กมาก กลายเป็นดาวแคระขาว (white dwarf) ซึ่งมีขนาดเท่ากับโลกของเรา

สำหรับดาวฤกษ์ขนาดใหญ่ เมื่อเย็นลงก็จะระเบิดรุนแรงกว่า และเหลือแก่นกลางที่มีความหนาแน่นมากกว่า กลายเป็นดาวนิวตรอน (neutron star) ส่วนดาวฤกษ์ขนาดยักษ์ก็จะกลายเป็นดาวนิวตรอนเช่นกัน แต่บางดวงอาจวิวัฒนาการต่อไปอีกจนกลายเป็นหลุมดำในที่สุด ซึ่งโอกาสที่จะกลายเป็นหลุมดำจะมีราวร้อยละ 1 เท่านั้น

หลุมดำมีขนาดเล็กมากเมื่อเทียบกับมวลของตัวเอง สำหรับหลุมดำที่มีมวลสารเท่ากับดวงอาทิตย์ จะมีเส้นรัศมีเพียง 3 กิโลเมตร

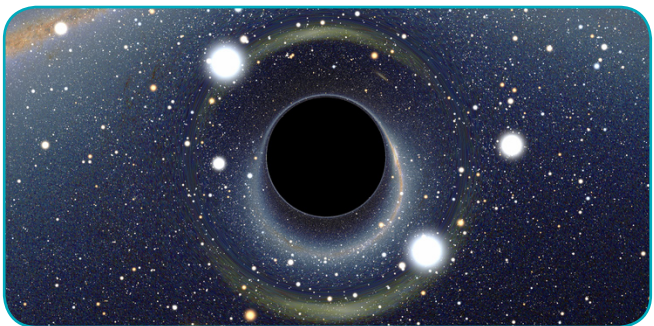
เราไม่สามารถมองเห็นหลุมดำได้โดยตรง อันเนื่องมาจากมีขนาดเล็ก อยู่ห่างไกล และไม่มีแสงสว่าง แต่นักดาราศาสตร์สามารถรู้ได้ว่าหลุมดำอยู่ตรงไหน ด้วยการสังเกตดวงดาวและกลุ่มแก๊สที่อยู่ใกล้เคียง

ทั้งนี้เพราะหลุมดำจะดึงดูดวัตถุต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียงเข้าสู่ตนเอง โดยในขณะที่วัตถุถูกดูดนั้น ก็จะเปลี่ยนสภาพไป พร้อมกับปล่อยพลังงานออกมาด้วย ทำให้เกิดเป็นวงกลมสว่างล้อมรอบหลุมดำ

ถึงแม้ว่านักวิทยาศาสตร์จะมองไม่เห็นภายในหลุมดำก็ตาม แต่ก็สามารถบอกได้ว่า หลุมดำมีลักษณะอย่างไร

หลุมดำจะมีลักษณะเป็นลูกทรงกลมสีดำ ผิววนอกของลูกทรงกลมนี้เรียกว่า event horizon อันเป็นขอบเขตที่แสงไม่สามารถหลุดรอดออกไปได้ และก็เป็นขอบเขตที่วัตถุที่ผ่านเข้าไป จะไม่สามารถหลุดออกมาได้เช่นกัน โดยขอบเขตนี้ถือเป็นจุดที่ไม่มีทางหวนกลับได้ (point of no return) และถือเป็นขนาดของหลุมดำด้วย

ในใจกลางของลูกทรงกลมเรียกว่า singularity หมายถึงจุดจุดหนึ่งที่แรงโน้มถ่วงจะมีมาก จนทำให้ความหนาแน่นของวัตถุเท่ากับอนันต์ (infinity) และปริมาณของวัตถุเท่ากับศูนย์ โดยวัตถุที่ถูกหลุมดำดูด จะหายไป ณ จุดนี้

หลุมดำมีอยู่มากในระบบดาวฤกษ์คู่ โดยหลุมดำเหล่านี้จะโตขึ้นเรื่อยๆ ด้วยการดูดเอามวลสารจากดาวฤกษ์ที่อยู่ใกล้เข้าสู่ตัวเอง จนกระทั่งดาวฤกษ์ถูกดูดจนหมด

หลุมดำขนาดใหญ่หลายๆ อาจมีอยู่ที่ใจกลางของกาแล็กซี (galaxy) บางแห่ง รวมทั้งในทางช้างเผือกของเราเองด้วย หลุมดำเหล่านี้มีมวลมากกว่าดวงอาทิตย์เป็น 100 ล้านล้านเท่า เหตุที่หลุมดำโตจนมีขนาดใหญ่หลายๆ ได้ ก็เพราะได้ดูดเอาวัตถุต่างๆ ที่มีอยู่อย่างมากมาย ในใจกลางของกาแล็กซี

ความลึกลับของหลุมดำ ทำให้เกิดจินตนาการต่างๆ ขึ้นมากมาย เหมือนดังจินตนาการเกี่ยวกับ wormhole อันเป็นอุโมงค์ที่จะทำให้การเดินทางในอวกาศเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว แต่ปัจจุบัน wormhole ก็ยังคงเป็นเพียงแนวความคิดทางทฤษฎีเท่านั้น เพราะยังไม่มีหลักฐานว่า wormhole นี้มีอยู่จริง

ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน เรายังต้องเรียนรู้อีกมากเกี่ยวกับหลุมดำ แต่นักเทศน์ทางโทรทัศน์ (televangelist) ของศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ชาวอเมริกัน 2 คน คือ Dr. Jack Van Impe และ Rexella Van Impe แห่ง Jack Van Impe Ministries ก็ได้ขอยุติแล้วว่า หลุมดำมีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะเป็นสถานที่ตั้งของชุมชนรัก อันมีผลทำให้นักเทศน์ทั้งสอง ได้รับรางวัลอีกโนเบลสาขาฟิสิกส์ดาราศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2544

รางวัลอีกโนเบล: รางวัลสำหรับงานวิจัยที่ทำให้ “เข้าใจ” ก่อน “คิด”

จะขอโทษกันอย่างไรในภาษาอาเซียน

ประเทศ	คำเขียนภาษาอังกฤษ	คำเขียนภาษาไทย
กัมพูชา	Sohm toh	ซมโต
บรูไน	Maaf	มาอาฟ
มาเลเซีย	Maaf	มาอาฟ
อินโดนีเซีย	Maaf	มาอาฟ
ไทย	Kor tod	ขอโทษ
เมียนมาร์	Taung pan par tal	เตา บั้น ป่า เต้
ฟิลิปปินส์	Humingi ng tawad	ฮุมิงงิง นัง ทาหวัด
ลาว	Kor tod	ขอโทษ
สิงคโปร์	Dui bu qi	ดูย บู้ ฉี
เวียดนาม	Xin lỗi	ซินไหลย

การปรับตัวของธุรกิจญี่ปุ่น ในยุคสังคมผู้สูงอายุ

ถ้าพูดถึงสังคมผู้สูงอายุ หลายคนคงนึกถึงประเทศญี่ปุ่น ที่ขึ้นชื่อว่าเป็นประเทศที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุมากที่สุดในโลก ญี่ปุ่นเป็นประเทศแรกๆ ที่ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 (คือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี เกิน 7%) และได้กลายเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์เมื่อปีพ.ศ. 2537 (คือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี เกิน 14%) และในปัจจุบัน ประมาณ 23% ของประชากรมีอายุมากกว่า 65 ปี ซึ่งถือว่าเป็นสังคมสูงอายุระดับสุดยอด (คือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี เกิน 20%)

นับวันแนวโน้มสัดส่วนผู้สูงอายุของญี่ปุ่นยิ่งจะมีแต่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยมีการคาดประมาณเอาไว้ว่า ภายในปีพ.ศ. 2563 (อีกเพียง 7 ปีเท่านั้นจากนี้) ประเทศญี่ปุ่นจะมีประชากรสูงวัยถึง 29% และจะเพิ่มเป็น 39% ภายในปีพ.ศ. 2593 สาเหตุที่ทำให้ญี่ปุ่นกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วเช่นนี้ เป็นเพราะมีอัตราเด็กเกิดใหม่ที่ต่ำติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาช้านาน เช่นในปัจจุบันที่ผู้หญิงหนึ่งคนจะมีลูกโดยเฉลี่ยเพียง 1.4 คน ในขณะที่ประชาชนของประเทศมีอายุที่ยืนยาว คือ อายุคาดเฉลี่ยของประชากรโดยรวมเมื่อแรกเกิดอยู่ที่ประมาณ 83 ปี

เมื่อญี่ปุ่นได้ก้าวเข้าสู่ยุคที่ยอดขายผ้าอ้อมผู้ใหญ่สูงกว่า ยอดขายผ้าอ้อมเด็ก ธุรกิจหลายแห่งจึงจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์และเพื่อความอยู่รอด เช่น บริษัทโซนี่ ผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้ารายใหญ่ ที่มองเห็นโอกาสในการทำธุรกิจในรูปแบบใหม่ๆ ในสังคมผู้สูงอายุ โดยทางบริษัทได้เพิ่มบทบาทตนเองในฐานะผู้ผลิตอุปกรณ์และชิ้นส่วนทางการแพทย์ โดยนำความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีคุณภาพมาประยุกต์ใช้ เช่น การอาศัยความรู้ในการผลิตกล้องดิจิทัลที่มีคุณภาพ มาร่วมผลิตชิ้นส่วนกล้องสำหรับการส่องตรวจอวัยวะภายใน หรือการผลิตมอเตอร์ และเครื่องพิมพ์ที่สามารถใช้ประกอบร่วมกับอุปกรณ์ทางการแพทย์ได้

สำหรับบางธุรกิจ ก็ได้ปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำเนินธุรกิจของตนเองเพื่อให้เหมาะสมกับการบริการผู้สูงอายุมากขึ้น เช่น ซูเปอร์มาร์เก็ตบางรายในญี่ปุ่น ที่เริ่มปรับเปลี่ยนเวลาเปิดบริการให้เช้าขึ้น จากแต่เดิมที่เปิด 9 โมงเช้ามาเป็นเปิด 7 โมงเช้า เนื่องจากสังเกตเห็นพฤติกรรมผู้สูงอายุ ว่ามักตื่นมาทำธุระและกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่เช้านี้ นอกจากนั้น ซูเปอร์มาร์เก็ตบางแห่งยังได้มีการเพิ่มบริการรับจัดงานศพแบบเรียบง่ายในราคา ย่อมเยาอีกด้วย เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ที่คาดว่าจะต้องใช้ บริการ เนื่องจากบริษัทรับจัดงานศพใหญ่ๆ ในญี่ปุ่นมีค่าบริการที่สูงมาก

อีกบริษัทหนึ่งที่มีกลยุทธ์ในการปรับตัวที่น่าสนใจ คือบริษัทคิวพี ผู้นำด้านการผลิตอาหารเด็ก และมายองเนส (เจ้าของโลโก้เด็กน้อยตากลมแป้ว) ที่ปัจจุบันได้เพิ่มยุทธศาสตร์ทางธุรกิจ ด้วยการเจาะตลาดผู้สูงอายุมากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่แล้ว เกี่ยวกับการผลิตอาหารเด็กที่มีลักษณะรสชาติเรียบง่ายมาผลิตอาหารให้ผู้สูงอายุ ในปัจจุบัน ทางบริษัทมีอาหารสำหรับผู้สูงอายุแบบทั้งปรุงสดที่มีวางจำหน่ายตามซูเปอร์มาร์เก็ตทั่วไป หรือบริการส่งให้ถึงบ้าน โดยเมนูที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในกลุ่มชาวญี่ปุ่นวัยชรา คือ สลัดมันฝรั่ง และผักคูนแบบญี่ปุ่น

นอกจากนี้ ทางบริษัทยังมีผลิตภัณฑ์อาหารสำหรับผู้สูงวัยชนิดสำเร็จรูปอีกด้วย โดยบนของมีระบุไว้อย่างชัดเจน ว่าอาหารในซองนี้ เป็นอาหารชนิดเคี้ยวง่าย สามารถใช้เหยือกบดได้ สามารถใช้ลิ้นบดได้ หรือ ไม่ต้องเคี้ยวเลย ซึ่งอาหารเหล่านี้ มักมีปลาและผักเป็นส่วนประกอบสำคัญ เพื่อให้ถูกปากชาวญี่ปุ่นสูงวัย

จากความสำเร็จของบริษัทคิวพี ปัจจุบัน บริษัทผลิตอาหารเด็กหลายราย จึงเริ่มหันมาผลิตอาหารสำหรับผู้สูงอายุมากขึ้น ซึ่งทางรัฐบาลญี่ปุ่นเล็งเห็นถึงโอกาสการเติบโตของธุรกิจนี้ จึงได้มอบหมายให้กระทรวงเกษตรจัดการประชุมทุกเดือน เพื่อให้การสนับสนุนและควบคุมดูแลธุรกิจในตลาดอาหารผู้สูงอายุนี้ โดยส่งเสริมให้มีการปรึกษาหารือกันระหว่าง แพทย์ นักโภชนาการ และผู้ผลิตอาหาร เพื่อจะได้ผลิตอาหารที่ดีมีคุณภาพ และมีสารอาหารครบถ้วนตามความต้องการของผู้สูงอายุ

สำหรับธุรกิจเหล่านี้ในประเทศญี่ปุ่น การปรับตัวเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อความอยู่รอดของกิจการ โดยเฉพาะ ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรเช่นนี้ สำหรับในประเทศไทยเอง ก็เป็นที่น่าสนใจว่าธุรกิจต่างๆ จะมีทิศทางในการปรับตัวต่อไปอย่างไร ในฐานะที่สังคมของเรากำลังจะย่างก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ในอีกไม่ช้า

บริษัทคิวพี ผู้นำด้านการผลิตอาหารทารกและเด็ก ได้เพิ่มผลิตภัณฑ์อาหารที่ เคี้ยวง่ายสำหรับผู้สูงวัย เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

ข่าวประชาสัมพันธ์

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ขอเชิญร่วมค้นคว้าหาความรู้จาก 10 สาขาวิชา เพิ่มเติมในสิ่งที่คุณอยากทราบจาก 20 กูรูตั้งพร้อมทั้งร่วมสนุกกับเกมประจำสัปดาห์ ลุ้นรับของรางวัลมากมาย ทั้งหมดนี้มีอยู่ใน www.TKC.go.th

ชวนอ่าน

จิราวดี สำอางกิจ
jirawadee.saa@mahidol.ac.th

จากเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติในปี พ.ศ. 2554 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดทำระบบเพื่อรองรับสถานการณ์วิกฤตในประเทศไทยที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะภัยธรรมชาติ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสถาบันวิจัยประชากรและสังคม และกระทรวง พม. จึงได้เป็นที่มาของรายงานการวิจัยและพัฒนา เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาระบบการช่วยเหลือทางสังคมในภาวะวิกฤต” โดย รศ.อรทัย อาจอ่ำชวนอ่านฉบับนี้ขอแนะนำเสนอเนื้อหาซึ่งประกอบด้วย ระบบการช่วยเหลือทางสังคมในภาวะวิกฤตที่ได้ออกแบบไว้อย่างครอบคลุมระบบการทำงานเชิงรุก แนวเชิงการป้องกัน และการเตรียมความพร้อมทุกด้าน โดยเฉพาะการหนุนเสริมให้ชุมชนระดับตำบลจัดทำระบบการบริหารจัดการภัยพิบัติของชุมชน

ถึงแม้จะเป็นระบบที่ออกแบบไว้สำหรับการทำงานของกระทรวง พม. แต่หน่วยงาน องค์กรและชุมชนต่างๆ ก็สามารถนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาหรือจัดทำระบบของตนเองได้ ผู้สนใจสามารถดาวน์โหลดรายงานได้ที่ http://www.ipssr.mahidol.ac.th/ipssr-th/PublicationBook_2555.html หรือ www.m-society.go.th/

มุมมองวิชาชีพ

ศุทธิดา ชวนวัน
sutthida.chu@mahidol.ac.th

มุมมองวิชาชีพ : คนร้อยปีในสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกา ถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีจำนวนศตวรรษิกชนหรือผู้ที่มียุค 100 ปีขึ้นไปมากที่สุดในโลกในปี ค.ศ. 2010 สำนักประชากรอเมริกา รายงานว่า มีจำนวนคนร้อยปีอยู่ในประเทศถึง 53,364 คน หรือคิดเป็น 0.01% ของประชากรทั้งหมด โดยรัฐที่พบศตวรรษิกชนมากที่สุดได้แก่ รัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งมีจำนวน 5,921 คน ในภาพรวม คนร้อยปีมากกว่าร้อยละ 80 เป็นผู้หญิงและอาศัยอยู่ในเขตเมืองมากกว่าเขตชนบท นอกจากนี้คนร้อยปีในสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่กับครอบครัวหรืออยู่คนเดียว มีเพียงร้อยละ 35 เท่านั้นที่อาศัยอยู่ในบ้านพักคนชราที่ต้องการการดูแลตลอด 24 ชั่วโมง

จำนวนคนร้อยปีในสหรัฐอเมริกายังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ อันเนื่องมาจาก คนในยุคเบบี้บูมเมอร์ หรือกลุ่มประชากรที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2489-2507 หรือยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ที่มีจำนวนราว 80 ล้านคน กำลังทยอยเข้าสู่วัยสูงอายุไปพร้อมๆ กันนั่นเอง คาดว่าอีกไม่กี่ปีข้างหน้าจำนวนคนร้อยปีในสหรัฐอเมริกาน่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเกินหนึ่งแสนคน !!!

สถิติน่ารู้

ศุทธิดา ชวนวัน
sutthida.chu@mahidol.ac.th

สถิติการใช้ Facebook (1)

เฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นบริการทางอินเทอร์เน็ตบริการหนึ่งที่มีความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน สำหรับใช้ในการติดต่อสื่อสารและทำกิจกรรมต่างๆ บนโลกสังคมออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นการโพสต์รูป คลิปวิดีโอ เขียนบทความ พูดคุย โฆษณาขายสินค้า ประชาสัมพันธ์ เล่นเกมส์ หรือการทำกิจกรรมต่างๆ ผ่านแอปพลิเคชันเสริมที่มีมากมาย

จากการรวบรวมข้อมูลการใช้เฟซบุ๊ก เมื่อกลางปี 2555 โดย socialbakers พบว่า จำนวนผู้ลงทะเบียนใช้บริการเฟซบุ๊กทั้งหมดมี 900 กว่าล้านคน รวมเวลาที่คนทั้งโลกใช้เวลาในการเล่นเฟซบุ๊ก คิดเป็น 700 ล้านนาทีก่อนหนึ่งเดือน ประเทศที่ติดอันดับการใช้เฟซบุ๊กมากที่สุด คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีจำนวนผู้ใช้ 163 ล้านคน รองลงมาคือ ประเทศบราซิล และประเทศอินเดีย มีจำนวนผู้ใช้ 66 ล้านคน และ 61 ล้านคน ตามลำดับ สำหรับ ประเทศไทย ติดอันดับที่ 13 มีจำนวนผู้ใช้เฟซบุ๊กมากถึง 18 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 28 ของประชากรไทยทั้งหมด

หากดูเป็นรายทวีป ทวีปเอเชียจัดว่ามีผู้ใช้เฟซบุ๊กมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ทวีปยุโรปและอเมริกาเหนือ และเมื่อดูเป็นรายเมือง กรุงเทพมหานคร ติดอันดับเมืองที่มีคนใช้เฟซบุ๊กมากที่สุดในโลก ตามมาด้วย เมืองจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย และลอนดอน ประเทศอังกฤษ

14 ประเทศแรกที่มีจำนวนผู้ใช้เฟซบุ๊กมากที่สุดในปี 2555

ลำดับที่	ประเทศ	จำนวน (ล้านคน)
1	สหรัฐอเมริกา	163.1
2	บราซิล	66.6
3	อินเดีย	61.5
4	อินโดนีเซีย	47.2
5	เม็กซิโก	39.9
6	ตุรกี	32.4
7	อังกฤษ	32.2
8	ฟิลิปปินส์	30.1
9	ฝรั่งเศส	25.3
10	เยอรมัน	25.1
11	อิตาลี	23.0
12	อาเจนตินา	20.4
13	ไทย	18.2
14	แคนาดา	18.0

ที่มา: <http://www.socialbakers.com/facebook-statistics/>

ข่าวสาร

วิสัยทัศน์: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม เป็นสถาบันชั้นนำในระดับนานาชาติ ที่สรรสร้างวิทยาการด้านประชากรและสังคม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ขอแสดงความยินดี * ศ.ดร.อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์ และ น.ส.กวิศรา พชรเบญจกุล รับรางวัลผลงานวิจัยดีเด่นในการประชุมสุดยอดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติครั้งที่ 2 วันที่ 7 พ.ค. 56 * น.ส. อภิลักษณ์ อัจฉริยะ นักศึกษาปริญญาโท พุทธิวิทยาเชิงประชากรและสังคม รับทุน Erasmus Mundus Europe Asia 3 ไปศึกษาต่อที่เบลเยียม * **กิจกรรมชมสถาบันฯ** * 16-17 มี.ค. 56 สถาบันฯ ร่วมกับสถาบันวิจัยภาษา มหาวิทยาลัยมหิดล และสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติและศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร จัดการสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาครั้งที่ 12 ณ สถาบันฯ **รูป 1** * 22 มี.ค. 56 รศ.ดร.ภฤตยา อาชวนิจกุล จัดประชุมเพื่อระดมสมอง “ข้อเท็จจริงและตัวเลขเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาด้านสถานะบุคคล: นโยบายและทางออก” ณ สถาบันฯ * 25-26 มี.ค. 56 รศ.ดร.อมรา สุนทรธาดา ร่วมประชุม SEA Youth Studies ที่อินโดนีเซีย * 27 มี.ค. 56 อ.ดร.กนกวรรณ ธีรารัตน และคณะ จัดเวทีสัมมนา “ก้าวที่กล้าเพื่อยุติมะเร็งปากมดลูกในหญิงไทย” ณ โรงแรมริชมอนด์ นนทบุรี * 31 มี.ค.-2 เม.ย. 56 ผู้อำนวยการและคณะผู้บริหารของสถาบันฯ ร่วมประชุมเพื่อสร้างความร่วมมือและเครือข่ายด้านการเรียนการสอนและการวิจัย กับกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานสถิติแห่งชาติและมหาวิทยาลัยแห่งชาติ ที่ สปป.ลาว * 1-5 เม.ย. 56 รศ.อภัย อาจอำ จัดอบรมระยะสั้น “การวิจัยเชิงปฏิบัติการ : ศาสตร์และศิลป์เพื่อประโยชน์สุขของปวงชน” ณ สถาบันฯ * 4 เม.ย. 56 ผู้อำนวยการ พร้อมด้วยคณาจารย์บุคลากรและนักศึกษาของสถาบันฯ ร่วมกิจกรรม “อิมมูญอุ่นใจผู้ลี้ภัยเป็นสุขปี 2” ณ สถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี (หลวงพ่อบึงบัว) นครปฐม **รูป 2** * 8-17 เม.ย. 56 รศ.ดร.ชินุฑาภรณ์กัญจนา ร่วมประชุม Scientific Committee Meeting and Joint Secretariat Meeting Prince Mahidol Award Conference 2014 ที่ญี่ปุ่น * 11 เม.ย. 56 ผู้อำนวยการ พร้อมด้วยคณาจารย์บุคลากรและนักศึกษาร่วมสถาบันฯ ร่วมกิจกรรมส่งกรานต์ประจำปี 2556 “ส่งกรานต์บ้านนาศาลายาบ้านเรา” ณ สถาบันฯ **รูป 3** * 11 เม.ย. 56 ศ.ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล ให้สัมภาษณ์รายการ “สำนึกของสังคม” ตอน “สำนึกเพื่อผู้ลี้ภัย” ทางสถานีวิทยุจุฬาฯ (FM 101.5 MHz) * 11 เม.ย. 56 รศ.ดร.อมรา สุนทรธาดา ให้สัมภาษณ์รายการ “ช่วยด้วยช่วยได้” ตอน “สถานการณ์ครอบครัวไทย” ทางสถานีวิทยุ (FM 101 MHz) * 15-26 เม.ย. 56 ผศ.ดร.สุชาติ ทวีสิทธิ์ นำเสนอผลงานวิชาการใน The 4th International Lao Studies Conference (4th ILSOC) ที่สหรัฐอเมริกา * 22 เม.ย. 56 ศ.ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล ให้สัมภาษณ์รายการ “รู้กิน...รู้ใช้” ตอน “สถานการณ์ครอบครัวไทยมาเป็นห่วงส่งผลให้ดัชนีมวลรวมของความสุขในสังคมไทยลดลง” ทางสถานีวิทยุเนชั่น (FM 90.5MHz) * 22-26 เม.ย. 56 Ms. Rebecca Miller ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ Intergovernmental Consultations (IGC) on Migration, Asylum, and Refugees Full Round และ Briefing to New Zealand Immigration ที่นิวซีแลนด์ * 22-26 เม.ย. 56 ผศ.ดร.ทิมลพร อิศรภักดี และคณะ จัดอบรมระยะสั้น “การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ” ณ สถาบันฯ **รูป 4** * 24 เม.ย. 56 อ.ดร.กนกวรรณ ธีรารัตน ให้สัมภาษณ์รายการ “หยิบมาถกยกมาคุย” ตอน “มะเร็งปากมดลูก” ทางสถานีวิทยุจุฬาฯ (FM 101.5 MHz) * 25-26 เม.ย. 56 รศ.ดร.อมรา สุนทรธาดา และ รศ.ดร.อรพินทร พิทักษ์มหาเขต จัดอบรมและดูงาน “Reproductive Health Services and Family Empowerment” แก่เจ้าหน้าที่ BKKBN จากอินโดนีเซีย * 3 พ.ค. 56 หลักสูตรปริญญาโทวิจัยประชากรและสังคม และหลักสูตรปริญญาเอก ประชากรศาสตร์ จัดปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ ปีการศึกษา 2556 ณ สถาบันฯ * 5-11 พ.ค. 56 รศ.ดร.ชินุฑาภรณ์กัญจนา ร่วมประชุม The 3rd South-East Asia Regional Workshop on Global Health Diplomacy, WHO/SEARO ที่อินเดีย * 15-17 พ.ค. 56 รศ.ดร.ชินุฑาภรณ์กัญจนา ร่วมประชุมคณะทำงานเตรียมการจัดประชุมนานาชาติรางวัลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ประจำปี 2557 ที่สามพันไร่รัฐวิส * 7-11 พ.ค. 56 รศ.ดร.อารี จำปากลาย และ อ.ดร.จรัมพร ไร่ไถ่ของ ประชุมเชิงปฏิบัติการ Mekong Region Development Research Group (MRDRG) ที่สหรัฐอเมริกา * 11-13 พ.ค. 56 รศ.ดร.อารี จำปากลาย นำเสนอผลงานใน International Conference on Gender and Migration : Critical Issues and Policy Implications ที่ตุรกี

รูป 1

รูป 2

รูป 3

รูป 4

ช่วยกันป็นรภัย
ประเทศไทย บ้านและไฟ คือ
“วินัย” และ “น้ำใจ” ที่ควรมี
อรทัย อาจอำ

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 17/2536
ปณจ.พุทธมณฑล

อาคารประชาสังคมอุดมพัฒน์
ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170 โทรศัพท์ 0-2441-0201 0-2441-9666 โทรสาร 0-2441-9333 E-mail : directpr@mahidol.ac.th, Website: www.iprs.mahidol.ac.th ที่ปรึกษา รศ.ดร.สุริยพร พันธุ์ ผู้อำนวยการสถาบันฯ บรรณาธิการ จรัมพร ไร่ไถ่ของ เฉลิมพล แจ่มจันทร์ มนสิการ กาญจนะจิตรา กองบรรณาธิการ กมลชนก ขำสุวรรณ กาญจนนา เทียนฉาย กุลล สุนทรธาดา จีรวาดิ สำอังกัง อธิพงษ์ สันติภาพ นำพงศ์ นิสมุข ปราโมทย์ ประสาทกุล ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์ พอดา บุญรัตน์ เพ็ญพิมล คงมณี ภาณี วงษ์เอก โยธิน แสงวดี ตรีรินทร์ เกษย์ รินา อะติ วรชัย ทองไทย ศิริรัตน์ กิตติสุขสถิต สุทธิดา ชวนวัน สักกรินทร์ นิยมศิลป์ สุชาติ ทวีสิทธิ์ เสาวภาค สุขสินชัย อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์ อมรา สุนทรธาดา อารี จำปากลาย อรพินทร พิทักษ์มหาเขต ฝ่ายศิลป์ สมชาย ทรัพย์ยอดแก้ว จุฑารัตน์ ทรัพย์ยอดแก้ว ฝ่ายสมาชิก จีรวรรณ หงษ์ทอง ติดต่อสอบถาม โครงการเผยแพร่ข่าวสารและการศึกษาด้านประชากร โทรศัพท์ 0-2441-0201 ต่อ 100 หรือ 0-2441-9666